

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [YVES BOT]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 12. maijā¹

Apvienotās lietas C-78/16 un C-79/16

**Giovanni Pesce u.c. (C-78/16),
Cesare Serinelli u.c. (C-79/16)**

pret

**Presidenza del Consiglio dei Ministri (C-79/16),
Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento della Protezione Civile,
Commissario Delegato per Fronteggiare il Rischio Fitosanitario connesso alla Diffusione della
Xylella nel Territorio della Regione Puglia,
Ministero delle Politiche Agricole Alimentari e Forestali,
Regione Puglia**

(Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (Lacio reģionālā Administratīvā tiesa, Itālija) lūgums
sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Direktīva 2000/29/EK — Augu veselības aizsardzība pret
kaitīgu organismu ieviešanu Eiropas Savienībā — Īstenošanas lēmums 2015/789/ES par pasākumiem,
kas veicami, lai novērstu *Xylella fastidiosa* ieviešanu un izplatīšanos — Saimniekaugu aizvākšana
neatkarīgi no to veselības stāvokļa — Samērīgums — Tiesības uz zaudējumu atlīdzību

I – Ievads

1. *Xylella fastidiosa* ir patogēna baktērija, kas nosprosto daudzu kultivētu vai savvaļas augu vadaudus² un var izraisīt to bojāeju nokalstot³.
2. Ziemeļamerikā un Dienvidamerikā⁴ izplatītā endēmija pirmo reizi Eiropā tika novērota 2013. gada oktobrī Apūlijas reģionā (Itālija) olīvkokiem, 2015. gada jūlijā tā tika konstatēta Korsikā (Francijā) eksotiskajiem košumkrūmiem, kā arī Spānijā irbulenēm, vēlāk šī paša gada oktobrī Piejūras Alpu departamentā (Francija) tieši tiem pašiem košumkrūmiem kā Korsikā.
3. Tā kā baktērija ir ģenētiski daudzveidīga, tai ir vairāki paveidi, kas uzbrūk dažādiem augiem⁵. Parasti tās izplatīšanās veids ir pārnēsāšana, ko veic mazi kukaiņi, kas pārtiek no inficēto augu sulas.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — Baktērija attīstās augu audos, veidojot tajos agregātus, kas nosprosto vadaudus un ierobežo auga sulas cirkulāciju.

3 — Šajā posmā neizskatišu jautājumu par baktērijas un iedegas cēlonisko sakaru, kuru aplūkošu vēlāk.

4 — Baktēriju, kas XIX gadsimta beigās bija smagi skārusi vīnogulājus Kalifornijā, pirmo reizi aprakstīja augu patoloģs Ņūtons B. Pirss [Newton B. Pierce] 1892. gadā (skat. Pierce, N. B., "The California vine disease", U.S. Department of Agriculture, Division of Vegetable Pathology, Biļetens Nr. 2), no kā ir cēlies nosaukums "Pīrsa slimība", ar ko tiek apzīmēts vīnogulāju akūtas bakteriālās iedegas sindroms.

5 — Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādes (EFSA) atjauninātajā sarakstā ir iekļautas 359 pret baktēriju uzņēmīgas augu sugas (skat. *Xylella fastidiosa* saimniekaugu datu bāzi, kas atjaunota 2015. gada 20. novembrī un kas šo secinājumu izstrādes laikā bija pieejama EFSA interneta vietnē <http://www.efsa.europa.eu/fr/efsajournal/pub/4378>).

4. Itālijā *Xylella fastidiosa* galvenokārt skārusi olīvkokus, kuriem Vidusjūras piekrastes zemēs ir būtiska ekonomiska nozīme⁶ un ietekme uz kultūru⁷ un vidi. Lai arī profilakses pasākumi, tostarp koku izciršana, ir radījuši apjukumu baktērijas skartajos reģionos, tās izplatīšanās risks rada lielu nemieru reģionos, kas no tās ir tikuši pasargāti.

5. Lai izskaustu baktēriju, Eiropas Komisija izstrādāja stratēģiju, kurā ir noteikti arvien stingrāki īstenošanas noteikumi.

6. Laikā no 2014. gada februāra līdz 2015. gada decembrim secīgi tika pieņemti četri īstenošanas lēmumi, pamatojoties uz Padomes 2000. gada 8. maija Direktīvu 2000/29/EK par aizsardzības pasākumiem pret tādu organismu ieviešanu, kas kaitīgi augiem vai augu produktiem, un izplatību Kopienā⁸, it īpaši tās 16. panta 3. punkta trešo teikumu, saskaņā ar kuru Komisijai ir atļauts veikt “vajadzīgos pasākumus”, ja it īpaši tiek konstatēti šīs direktīvas I pielikuma A daļas I iedaļā minētie kaitīgie organismi, tostarp baktērija *Xylella fastidiosa* (*Well* un *Raju*).

7. Ar savu pirmo 2014. gada 13. februāra Īstenošanas lēmumu 2014/87/ES⁹ Komisija aizliedza izvest no Lečas provinces (Itālija) stādīšanai paredzētos augus, paredzēja katru gadu veikt oficiālas izmeklēšanas saistībā ar *Xylella fastidiosa* klātbūtni un uzlika pienākumu dalībvalstīm nodrošināt to, ka gadījumos, kad personai kļūst zināms par konkrētā organisma klātbūtni vai ir pamats aizdomām par šādu klātbūtni, šī persona to paziņo kompetentajai iestādei desmit kalendāro dienu laikā.

8. Ar savu otro 2014. gada 23. jūlija Īstenošanas lēmumu 2014/497/ES¹⁰ Komisija ierobežoja *Xylella fastidiosa* saimniekaugu apriti un noteica dažādus nosacījumus to ieviešanai Savienībā no tādām trešajām valstīm, kurās baktērija ir īpaši izplatīta. Lai izskaustu baktēriju un aizkavētu tās izplatīšanos, Komisija tostarp lika dalībvalstīm vajadzības gadījumā izveidot “norobežotas teritorijas”, kas ietver “inficēto zonu” un “buferzonu”, kurās dalībvalstīm it īpaši ir jāizrauj ar saknēm visi inficētie augi vai augi ar iespējamās infekcijas pazīmēm, kā arī augi, kuri var tikt inficēti.

9. Ar savu trešo 2015. gada 18. maija Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/789¹¹ Komisija, pamatojoties uz EFSA 2015. gada 6. janvārī publicēto zinātnisko atzinumu par *Xylella fastidiosa* (*Wells et al.*) ietekmi uz augu veselību, vispirms papildināja pret minēto baktēriju uzņēmīgo augu sugu sarakstu un, ņemot vērā situāciju Itālijas dienvidos, noteica, ka inficētā zona ietvēra visu Lečas provinci un ka buferzonai bija jābūt vismaz 10 kilometrus platai ap inficēto zonu. Turpinājumā Komisija precizēja, kādi “izskaušanas pasākumi” bija jāveic norobežotajā teritorijā, uzliekot attiecīgajai dalībvalstij pienākumu 100 metru rādiusā ap inficētajiem augiem nekavējoties aizvākt ne tikai inficētos augus un tos, kuriem bija iespējamās inficēšanās simptomi vai par kuriem bija aizdomas, ka tie bija inficēti, bet arī visus “saimniekaugus” neatkarīgi no to veselības stāvokļa, kas tika definēti kā uzņēmīgi pret baktērijas Eiropas izolātiem¹².

6 — Ņemot vērā saražotās olīveļļas daudzumu attiecīgajos reģionos. Eiropas Savienībā tiek saražots vairāk nekā 75 % no pasaulē saražotās olīveļļas, Spānijas Karaliste ir pirmā lielākā olīveļļas ražotājvalsts pasaulē, kas saražo 45 % no visas saražotās olīveļļas. Itālijas Republika ir otrā lielākā ražotājvalsts pasaulē.

7 — Vidusjūras zemēs olīvkoki tiek uzskatīti par ļoti simboliskiem augiem, kam piemīt daudzas īpašības. Kā ir rakstījis Gabriele D’Annunzio (*D’Annunzio, G., “Aux Oliviers”, Poésies, 1878.–1893., no itāļu valodas tulkojis Hérelle, G., Lévy, Parīze, 1912*):

“Olīvkoki, svētie koki, kas dienasvidus dedzinošajā svelmē vērigi klausāties jūru [...],
[...] dāvājiem mieru, kuru jūs izstarojat, savu cildeno mieru labvēlīgi ielejiet manā sirdī,
[...] neaptveramā gaišzilā tālē jūs esat tik majestātiski, ka es domāju par seno dievieti Atēnu Pallādu!”

8 — OV 2000, L 169, 1. lpp. Direktīva ir grozīta ar Padomes 2002. gada 28. novembra Direktīvu 2002/89/EK (OV 2002, L 355, 45. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 2000/29”).

9 — Īstenošanas lēmums attiecībā uz pasākumiem, kas veicami, lai novērstu *Xylella fastidiosa* (*Well* un *Raju*) izplatīšanos Savienībā (OV 2014, L 2014, 29. lpp.).

10 — Īstenošanas lēmums attiecībā uz pasākumiem, kas veicami, lai novērstu *Xylella fastidiosa* (*Well* un *Raju*) izplatīšanos Savienībā (OV 2014, L 219, 56. lpp.).

11 — Īstenošanas lēmums par pasākumiem, kas veicami, lai novērstu *Xylella fastidiosa* (*Wells et al.*) ieviešanu un izplatīšanos Savienībā (OV 2015, L 125, 36. lpp.).

12 — Skat. Īstenošanas lēmuma 2015/789 1. panta c) punktu.

10. Konstatējusi, ka baktērijas izskaušana Lečas provincē vairs nebija iespējama, Komisija paredzēja, ka oficiālā atbildīgā iestāde varēja lemt par tikai “izplatības ierobežošanas pasākumu”, nevis izskaušanas pasākumu piemērošanu, kuru mērķis bija “[samazināt] baktēriju inokulāta daudzum[u] un vektoru populācij[u] [saglabāt] pēc iespējas zemākā līmenī”¹³. Šie pasākumi galvenokārt ietvēra vismaz to augu tūlītēju aizvākšanu, kuru inficēšanās ar baktēriju tika konstatēta, ja tie atradās infekcijas neskarto augu, augu, kuriem ir īpaša kultūrvērtība, sociāla vai zinātniska vērtība, tuvumā vai 20 km attālumā no izplatības ierobežošanas teritorijas robežas ar pārējo Savienības teritoriju.

11. Visbeidzot ar ceturto 2015. gada 17. decembra Īstenošanas lēmumu (ES) 2015/2417¹⁴ Komisija grozīja Īstenošanas lēmumu 2015/789, lai ņemtu vērā zinātnes attīstību, un katras dalībvalsts līmenī noteica ārkārtas pasākumus, lai uzlabotu baktērijas apkarošanu.

12. Itālijas iestādes, izpildot Komisijas lēmumus, pieņēma dažādus pasākumus.

13. Ar 2013. gada 29. oktobra *deliberazione della Giunta Regionale della Puglia n. 2023 – recante misure di emergenza per la prevenzione, il controllo e la eradicazione del batterio da quarantena Xylella fastidiosa associato al “Complesso del disseccamento rapido dell’olivo”* (Apūlijas reģionālās padomes Lēmums Nr. 2023 par ārkārtas karantīnas pasākumiem baktērijas *Xylella fastidiosa*, kas izraisa “olīvkoku akūto bakteriālo iedegu”, izplatīšanās novēršanai, kontrolei un izskaušanai) *Regione Puglia* (Apūlijas reģions) pieņēma ārkārtas pasākumus saskaņā ar Direktīvas 2000/29 16. panta 1. punktu, kas paredzēti baktērijas izskaušanai un tās izplatīšanās novēršanai.

14. Ar 2014. gada 26. septembra *Decreto del Ministro delle Politiche Agricola Alimentari e Forestali* (Lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības politikas ministra dekrēts)¹⁵ tika īstenoti Īstenošanas lēmumā 2014/497 paredzētie pasākumi.

15. Pēc 2014. gada 5. septembra *deliberazione della Giunta Regionale della Puglia n. 1842 – di richiesta di dichiarazione dello stato di emergenza fitosanitaria straordinaria* (Apūlijas reģionālās padomes Lēmums Nr. 1842 par pieteikumu izsludināt ārkārtas stāvokli augu veselības jomā) pieņemšanas *Presidenza del Consiglio dei Ministri* (Ministru padomes prezidentūra) 2015. gada 10. februārī izsludināja ārkārtas stāvokli, nosakot karantīnu saistībā ar patogēnas baktērijas *Xylella fastidiosa* izplatīšanos Apūlijas reģionā.

16. Ar 2015. gada 11. februāra *Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento della Protezione Civile n. 225* (Ministru padomes prezidentūra – Civilās aizsardzības departaments – Rīkojums Nr. 225) Apūlijas reģiona *comandante del Corpo Forestale dello Stato* (Reģiona Mežu pārvaldības vadītājs) tika iecelts pilnvarotā pārstāvja amatā.

17. 2015. gada 16. martā pilnvarotais pārstāvis pieņēma plānu par iespējami ātru Lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības politikas ministrijas 2014. gada 26. septembra dekrētā paredzēto pasākumu īstenošanu. Šī plāna mērķis bija izveidot aizsardzības zonu, lai novērstu baktērijas izplatīšanos uz Lečas provinces ziemeļiem, un pārvaldīt visvairāk skarto zonu, lai aizsargātu olīvkokus Salento (Itālija).

13 — Īstenošanas lēmuma 2015/789 preambulas 7. apsvērums.

14 — Īstenošanas lēmums, ar kuru groza Īstenošanas lēmumu 2015/789 (OV 2015, L 333, 143. lpp.).

15 — 2014. gada 14. oktobra *GURI* Nr. 239.

18. Ar 2015. gada 19. jūnija *Decreto del Ministero delle Politiche Agricole Alimentari e Forestali – recante misure di emergenza per la prevenzione, il controllo e l'eradicazione di Xylella fastidiosa (Wells e Raju) nel territorio della Repubblica italiana*¹⁶ (Lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības politikas ministra dekrēts par ārkārtas pasākumiem *Xylella fastidiosa (Wells un Raju)* izplatīšanās ierobežošanai, novēršanai un kontrolei Itālijas Republikas teritorijā) tika īstenots Īstenošanas lēmums 2015/789.

19. Šī dekrēta 8. un 9. pantā būtībā tika pārņemts minētā īstenošanas lēmuma attiecīgi 6. pants par izskaušanas pasākumiem un 7. pants par izplatības ierobežošanas pasākumiem.

20. Turklāt ar minēto dekrētu zemes gabalu īpašniekiem ir uzlikts pienākums īstenot izskaušanas pasākumus, savukārt *Agenzia Regionale per le Attività Irrigue e Forestali* (Reģionālā Mežu apsaimniekošanas un apūdeņošanas aģentūra) vajadzības gadījumā tika pilnvarota tos veikt to zemes gabalu īpašnieku vietā, kuri atteiktos pakļauties un rīkoties uz viņu rēķina.

21. Ar 2015. gada 31. jūlija lēmumu Ministru padome pagarināja ārkārtas stāvokļa ilgumu par 180 dienām.

22. 2015. gada 30. septembrī pilnvarotais pārstāvis, kas 2015. gada 3. jūlijā bija iesniedzis pagaidu plānu par Orijas kopienā (Itālija) veicamajiem pasākumiem, pieņēma jaunu pasākumu plānu, būtībā pārņemot 2015. gada 19. jūnija dekrētā paredzētos pasākumus.

23. 2015. gada 1. oktobrī *dirigente del Servizio Agricoltura della Regione Puglia* (Apūlijas reģiona Lauksaimniecības dienesta vadītājs) lika lauksaimniecības zemes gabalu, uz kuriem atradās inficētie olīvkoki, īpašniekiem izcirst inficētos kokus, kā arī visus saimniekaugus, kas atradās 100 metru rādiusā ap inficētajiem augiem. Šie aizvākšanas pasākumi, par kuriem prasītājiem pamatlietā tika paziņots 2015. gada 3. un 4. oktobrī, tostarp paredzēja, ka gadījumā, ja viņi atteicās tos izpildīt, viņiem varēja tika noteikti papildu sodi, kas bija *Xylella fastidiosa* izskaušanas pasākumu izmaksu segšana un administratīvo sodu uzlikšana.

24. Ar *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio reģionālā Administratīvā tiesa, Itālija) celto prasību pret *Presidenza del Consiglio dei Ministri* (Ministru padomes prezidentūra) (lieta C-79/16), *Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento della Protezione Civile* (Ministru padomes prezidentūra – Civilās aizsardzības departaments), *Commissario Delegato per Fronteggiare il Rischio Fitosanitario connesso alla Diffusione della Xylella nel Territorio della Regione Puglia* (pilnvarotais pārstāvis, lai apkarotu augu veselības risku, kas saistīts ar *Xylella* izplatīšanos Apūlijas reģiona teritorijā), *Ministro delle Politiche Agricole Alimentari e Forestali* (lauksaimniecības, pārtikas un mežsaimniecības politikas ministrs), kā arī *Regione Puglia* (Apūlijas reģions) *Giovanni Pesce* (lieta C-78/16) un *Cesare Serinelli* (lieta C-79/16), kā arī citi prasītāji katrā no šīm lietām, visi Torkjarolo (Itālija) kopienā esošo lauksaimniecības zemju īpašnieki, lūdza atcelt lēmumus par augu aizvākšanu, kā arī jebkuru pirms tiem pieņemto, ar tiem saistīto vai nākamo aktu.

25. Apšaubot Īstenošanas lēmuma 2015/789, uz kura pamata tika pieņemti prasītāju pamatlietā apstrīdētie pasākumi, spēkā esamību, *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio reģionālā Administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai Direktīva 2000/29[...], it īpaši noteikumi, kas paredzēti 11. panta 3. punktā, 13.c panta 7. punktā, 16. panta 1.–3. un 5. punktā, kā arī samērīguma, loģiskuma un saprātīguma princips liedz piemērot Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2. un 4. punktu, kas Itālijas tiesiskajā regulējumā īstenots ar [2015. gada 19. jūnija] dekrēta 8. panta 2. un 4. punktu, tajā daļā, kurā tas nosaka, ka 100 m rādiusā ap augiem, kas ir pārbaudīti un atzīti par inficētiem ar konkrēto organismu, ir nekavējoties jāaizvāc

16 — 2015. gada 29. jūnija *GLURI* Nr. 148, turpmāk tekstā – “2015. gada 19. jūnija dekrēts”.

saimniekaugi neatkarīgi no to veselības stāvokļa, un vienlaikus paredz, ka dalībvalstij pirms 2. punktā minēto augu aizvākšanas ir jāveic atbilstošas fitosanitāras apstrādes pret konkrētā organisma pārnēsātājiem (kukaiņiem) un augiem, kuri var būt pārnēsātāju (kukaiņu) saimniekaugi, un šīs apstrādes attiecīgā gadījumā var ietvert augu aizvākšanu?

- 2) Vai Direktīva 2000/29[...], it īpaši noteikumi, kas paredzēti 16. panta 1. punktā ar vārdkopu “vajadzīgos pasākumus, lai iznīcinātu vai, ja tas nav iespējams, aizkavētu attiecīgo kaitīgo organismu izplatīšanos”, liedz piemērot Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2. punktu – kas Itālijas tiesiskajā regulējumā īstenots ar [2015. gada 19. jūnija] dekrēta 8. panta 2. punktu – tajā daļā, kurā tas paredz saimniekaugu tūlītēju aizvākšanu neatkarīgi no to veselības stāvokļa 100 metru rādiusā ap augiem, kas ir pārbaudīti un atzīti par inficētiem?
- 3) Vai Direktīvas 2000/29 16. panta 1.–3. un 5. punkts un samērīguma, loģiskuma un lietas taisnīgas izskatīšanas princips liedz interpretēt Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2. un 4. punktu – kas Itālijas tiesiskajā regulējumā īstenots ar [2015. gada 19. jūnija] dekrēta 8. panta 2. un 4. punktu – tādējādi, ka 2. punktā minētais izskaušanas pasākums var tikt noteikts pirms un neatkarīgi no tā paša 6. panta 3. un 4. punktā paredzēto pasākumu preventīvas piemērošanas?
- 4) Vai piesardzības, piemērotības un samērīguma princips liedz piemērot Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2.–4. punktu, kas Itālijas tiesiskajā regulējumā īstenots ar [2015. gada 19. jūnija] dekrēta 8. panta 2. un 4. punktu, tajā daļā, kurā tas nosaka saimniekaugu izskaušanas pasākumus 100 metru rādiusā ap augiem, kas atzīti par inficētiem ar organismu [*Xylella fastidiosa*], bez atbilstoša zinātniska pamatojuma, kas skaidri apliecinātu cēloņsakarību starp organisma klātbūtni un par inficētiem uzskatīto augu iedegu?
- 5) Vai LESD 296. panta otrā daļa un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas ^[17] 41. pants liedz piemērot Eiropas Komisijas Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2. un 4. punktu tajā daļā, kurā tas paredz saimniekaugu tūlītēju aizvākšanu neatkarīgi no to veselības stāvokļa 100 metru rādiusā ap augiem, kas pārbaudīti un atzīti par inficētiem, jo tam nav atbilstoša pamatojuma?
- 6) Vai piemērotības un samērīguma princips liedz piemērot Īstenošanas lēmumu 2015/789/ES, kas Itālijas tiesiskajā regulējumā īstenots ar [2015. gada 19. jūnija] dekrētu un kas paredz pasākumus, lai aizvāktu saimniekaugus neatkarīgi no to veselības stāvokļa, augus, par kuriem zināms, ka tie ir inficēti ar minēto organismu, un augus ar simptomiem, kas liecina par iespējamu inficēšanos ar organismu [*Xylella fastidiosa*], vai attiecībā uz kuriem ir aizdomas par inficēšanos ar šo organismu, neparedzot nekādu kompensāciju īpašniekiem, kurus nevar vainot par konkrētā organisma izplatīšanos?”

26. Tā kā ir apstrīdētā Īstenošanas lēmuma 2015/789 spēkā esamība, šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu aicina uzdot ar to saistītu jautājumu par to, vai, pieņemot šo lēmumu, Komisijai ir izdevies saglabāt taisnīgu līdzsvaru starp rūpēm nodrošināt baktērijas vēl neskarto zonu aizsardzību, no vienas puses, un jau inficētajās zonās esošo zemes gabalu īpašnieku vai lietotāju interešu aizsardzību, no otras puses.

27. Šajos secinājumos es norādišu, ka Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2. punktā noteiktais augu aizvākšanas pasākums ir jāīsteno attiecīgajā dalībvalstī pēc tam, kad tā ir piemērojusi šī lēmuma 6. panta 4. punktā paredzētās fitosanitāras apstrādes, un ka nav pretrunas starp dažādiem pēdējā noteikumā paredzētajiem pasākumiem, kas atbilst pienākumam norādīt pamatojumu.

17 — Turpmāk tekstā – “Harta”.

28. Es arī apgalvošu, ka Komisija nav pārsniegusi īstenošanas pilnvaras, kas tai piešķirtas Direktīvas 2000/29 16. panta 3. punktā, nedz arī pārkāpusi piesardzības vai samērīguma principu, paredzot saimniekaugu tūlītēju aizvākšanu neatkarīgi no to veselības stāvokļa 100 metru rādiusā ap inficētajiem augiem.

29. Es norādīšu, ka no Hartas 17. panta izriet iznīcināto augu īpašnieku tiesības saņemt saprātīgu kompensāciju, ņemot vērā šī īpašuma vērtību, un tas, ka Direktīvā 2000/29 un Īstenošanas lēmumā 2015/789 par to nekas nav minēts, nevar tikt interpretēts tādējādi, ka šādas tiesības ir izslēgtas. No tā, manuprāt, izriet, ka dalībvalstīm, kas tad, kad tās pieņem pasākumus, piemērojot Īstenošanas lēmumu 2015/789, īsteno Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, ir jānosaka kompensāciju izmaksāšanas kārtība.

30. Es secināšu, ka uzdoto jautājumu izskatīšanā netika atklāts neviens elements, kas ietekmētu Īstenošanas lēmuma 2015/789 spēkā esamību.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – Direktīva 2000/29

31. Eiropas Savienība 2000. gada 8. maijā pieņēma Direktīvu 2000/29, kas kodificē Padomes 1976. gada 21. decembra Direktīvu 77/93/EEK par aizsardzības pasākumiem pret augiem vai augu produktiem kaitīgu organismu ieviešanu un izplatību Kopienā¹⁸, kurā vairākkārt ir izdarīti grozījumi¹⁹.

32. Atbilstoši Direktīvas 2000/29 16. pantam:

“1. Katra dalībvalsts nekavējoties rakstiski ziņo Komisijai un pārējām dalībvalstīm par visiem I pielikuma A daļas I iedaļā vai II pielikuma A daļas I iedaļā minētajiem kaitīgajiem organismiem, kas sastopami tās teritorijā, vai par I pielikuma A daļas II iedaļā vai B daļā un II pielikuma A daļas II iedaļā vai B daļā minēto kaitīgo organismu parādīšanos tajā dalībvalsts teritorijas daļā, kurā tie iepriekš nav konstatēti.

Tā veic visus vajadzīgos pasākumus, lai iznīcinātu vai, ja tas nav iespējams, aizkavētu attiecīgo kaitīgo organismu izplatīšanos. Tā informē Komisiju un pārējās dalībvalstis par veiktajiem pasākumiem.

2. Katra dalībvalsts nekavējoties rakstiski ziņo Komisijai un pārējām dalībvalstīm par visiem I vai II pielikumā neuzskaitīto kaitīgo organismu faktiskajiem vai šķietamajiem parādīšanās gadījumiem, kuri nav iepriekš konstatēti tās teritorijā. Tā arī informē Komisiju un pārējās dalībvalstis par tās veiktajiem vai paredzamajiem aizsardzības pasākumiem. Šiem pasākumiem cita starpā jānovērš attiecīgo kaitīgo organismu izplatīšanās draudi pārējo dalībvalstu teritorijā.

Kas attiecas uz augu, augu produktu vai citu objektu sūtījumiem no trešajām valstīm, ja uzskata, ka pastāv 1. punktā un šā punkta pirmajā daļā minēto kaitīgo organismu ieviešanas vai izplatīšanās draudi, attiecīgā dalībvalsts nekavējoties veic nepieciešamos pasākumus, lai aizsargātu Kopienas teritoriju no minētajiem draudiem, un dara to zināmu Komisijai un pārējām dalībvalstīm.

18 — OV 1977, L 26, 20. lpp.

19 — Direktīva, kas pedējo reizi ir grozīta ar Komisijas 1999. gada 26. maija Direktīvu 1999/53/EK (OV 1999, L 142, 29. lpp.).

Ja dalībvalsts uzskata, ka pastāv citi varbūtēji draudi, kuri nav minēti otrajā daļā, tā nekavējoties rakstiski ziņo Komisijai un pārējām dalībvalstīm par pasākumiem, kas pēc tās ieskatiem būtu jāveic. Ja tā uzskata, ka šie pasākumi netiks veikti vajadzīgajā laikā, lai novērstu kaitīgu organismu ievēšanu vai izplatīšanos tās teritorijā, tā var veikt jebkurus pagaidu papildpasākumus pēc saviem ieskatiem, kamēr Komisija nav noteikusi pasākumus saskaņā ar 3. punktu.

Komisija līdz 1992. gada 31. decembrim iesniedz Padomei ziņojumu par šā noteikuma nodrošināšanu kopā ar saviem priekšlikumiem.

3. Gadījumos, kas minēti 1. un 2. punktā, Komisija, cik vien ātri iespējams, noskaidro radušos stāvokli Augu veselības pastāvīgajā komitejā. Izmeklējumus uz vietas var veikt Komisijas pakļautībā un saskaņā ar attiecīgajiem 21. panta noteikumiem. Vajadzīgos pasākumus, balstoties uz kaitēkļu riska analīzi vai kaitēkļu riska provizorisko analīzi gadījumos, kas minēti 2. punktā, ieskaitot tos, kas paredz pieņemt lēmumu par dalībvalstu veikto pasākumu atcelšanu vai grozīšanu, var noteikt, ievērojot 18. panta 2. punktā izklāstīto procedūru. Komisija seko līdzī stāvokļa attīstībai un, ievērojot to pašu procedūru, groza vai atceļ minētos pasākumus atkarībā no apstākļiem. Kamēr nav noteikts pasākums saskaņā ar iepriekš minēto procedūru, dalībvalsts var turpināt piemērot izraudzītos pasākumus.

4. Vajadzības gadījumā sīki izstrādātus noteikumus 1. un 2. punkta piemērošanai pieņem saskaņā ar 18. pantā noteikto procedūru.

5. Ja Komisiju neie pazīstina ar pasākumiem, kas veikti saskaņā ar 1. vai 2. punktu, vai tā uzskata, ka veiktie pasākumi ir nepiemēroti, tā var līdz Pastāvīgās augu veselības komitejas sanāksmei veikt pagaidu aizsargpasākumus, balstoties uz kaitēkļu riska pagaidu analīzi, lai izskaustu vai, ja tas nav iespējams, aizkavētu konkrētā kaitīgā organisma izplatīšanos. Šos pasākumus, cik vien ātri iespējams, apstiprina, groza vai atceļ Pastāvīgā augu veselības komiteja, ievērojot 18. panta 2. punktā minēto procedūru.”

33. Direktīvas 2000/29 18. pantā ir noteikts:

“1. Komisijai palīdz Pastāvīgā augu veselības komiteja, kas nodibināta ar Padomes Lēmumu 76/894/EEK [20] [..].

2. Atsaucoties uz šo punktu, jāpiemēro Lēmuma 1999/468/EK [21] 5. un 7. pantu.

Lēmuma 1999/468[.] 5. panta 6. punktā paredzētais termiņš ir trīs mēneši.

[..]”

34. Direktīvas 2000/29 I pielikuma A daļas I iedaļas b) punktā *Xylella fastidiosa* (Well un Raju) ir minēta kā viens no kaitīgiem organismiem, kura ievēšana un izplatība ir jāaizliedz visās dalībvalstīs.

B – Īstenošanas lēmums 2015/789

35. Īstenošanas lēmuma 2015/789 1. pantā jēdziens “minētais organisms” ir definēts kā visi *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) Eiropas un ārpus Eiropas izolāti. Šajā pantā arī ir nošķirti šī īstenošanas lēmuma I pielikumā uzskaitītie “minētie augi”, no tā II pielikumā uzskaitītajiem “saimniekaugiem”, pirmie minētie ir visi augi, par kuriem zināms, ka tie ir uzņēmīgi pret minēto organismu, savukārt saimniekaugi ir tie, kas ir uzņēmīgi pret baktērijas Eiropas izolātiem.

20 — 1976. gada 23. novembra lēmums par Pastāvīgās augu veselības komitejas izveidi (OV 1976, L 340, 25. lpp.).

21 — Padomes 1999. gada 28. jūnija lēmums, ar ko nosaka Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru īstenošanas kārtību (OV 1999, L 184, 23. lpp.).

36. Īstenošanas lēmuma 2015/789 4. pantā “Norobežoto teritoriju izveide” ir noteikts:

“1. Ja tiek apstiprināta minētā organisma klātbūtne, attiecīgā dalībvalsts nekavējoties izveido norobežotu teritoriju saskaņā ar 2. punktu [..].

2. Norobežotā teritorija ietver inficēto zonu un buferzonu.

Inficētā zona ietver visus augus, par kuriem zināms, ka tie ir inficēti ar minēto organismu, visus augus ar simptomiem, kas liecina par iespējamu inficēšanos ar šo organismu, un visus pārējos augus, kas varētu būt inficēti ar šo organismu, ņemot vērā, ka šie augi atrodas inficēto augu tiešā tuvumā vai tiem ir kopīgs ražošanas avots (ja tas ir zināms) ar inficētajiem augiem vai augiem, kas no šādiem inficētiem augiem audzēti.

Attiecībā uz minētā organisma klātbūtni Lečes provincē inficētā zona ietver vismaz visu minēto provinci.

Buferzonas platums ir vismaz 10 km ap inficēto zonu.

Zonas precīzi norobežo, pamatojoties uz zinātniski atzītiem principiem, minētā organisma un tā vektoru bioloģiju, inficēšanās pakāpi, vektoru klātbūtni, kā arī minēto augu izplatību attiecīgajā teritorijā.

3. Ja buferzonā tiek apstiprināta minētā organisma klātbūtne, nekavējoties pārskata un attiecīgi maina inficētās zonas un buferzonas robežas.

4. Pamatojoties uz dalībvalstu paziņojumiem saskaņā ar Komisijas Īstenošanas lēmumu 2014/917/ES [22], Komisija izveido un atjaunina norobežoto teritoriju sarakstu un nosūta to dalībvalstīm.

5. Ja minētais organisms, pamatojoties uz 3. pantā minētajiem apsekojumiem un 6. panta 7. punktā minēto uzraudzību, norobežotajā teritorijā netiek konstatēts piecus gadus pēc kārtas, šo norobežojumu var atcelt. Šādos gadījumos attiecīgā dalībvalsts informē Komisiju un pārējās dalībvalstis.

[..]”

37. Saskaņā ar Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. pantu “Izskaušanas pasākumi”:

“1. Dalībvalsts pēc 4. pantā minētās norobežotās teritorijas izveidošanas šajā teritorijā veic pasākumus, kas izklāstīti 2. līdz 11. punktā.

2. Attiecīgā dalībvalsts 100 m rādiusā ap augiem, kas ir testēti un atzīti par inficētiem ar minēto organismu, nekavējoties aizvāc:

- a) saimniekaugus, neatkarīgi no to veselības stāvokļa;
- b) augus, par kuriem zināms, ka tie ir inficēti ar minēto organismu;
- c) augus ar simptomiem, kas liecina par iespējamu inficēšanos ar šo organismu, vai attiecībā uz kuriem ir aizdomas par inficēšanos ar šo organismu.

22 — Komisijas 2014. gada 15. decembra īstenošanas lēmums, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Direktīvas 2000/29 īstenošanai attiecībā uz paziņojumiem par kaitīgo organismu klātbūtni un pasākumiem, ko dalībvalstis veikušas vai paredzējušas veikt (OV 2014, L 360, 59. lpp.).

3. Attiecīgā dalībvalsts 100 m rādiusā ap katru inficēto augu ņem paraugus no minētajiem augiem un tos testē saskaņā ar Fitosanitāro pasākumu starptautisko standartu *ISPM [International Standards for Phytosanitary Measures]* Nr. 31 [..].

4. Pirms 2. punktā minēto augu aizvākšanas attiecīgā dalībvalsts veic atbilstīgas fitosanitāras apstrādes pret minētā organisma vektoriem un veic apstrādi augiem, kas var būt šo vektoru saimniekaugi. Šajās apstrādēs attiecīgā gadījumā var ietilpt augu aizvākšana.

5. Attiecīgā dalībvalsts *in situ* vai tuvējā vietā, kura inficētajā zonā atvēlēta šim nolūkam, 2. punktā minētos augus un to daļas iznīcina tā, lai būtu nodrošināts, ka minētais organisms neizplatās.

[..]

9. Vajadzības gadījumā attiecīgā dalībvalsts veic pasākumus, lai novērstu visus apstākļus vai sarežģījumus, par kuriem ir pamatotas bažas, ka tie varētu nepieļaut, aizkavēt vai novilcināt izskaušanu, īpaši tādas, kas saistīti ar visu to augu pieejamību un pienācīgu iznīcināšanu, kuri ir inficēti vai iespējami inficēti neatkarīgi no to atrašanās vietas, no tā, vai tie ir publiskā vai privātā sektora īpašumā, un no tā, kura persona vai iestāde ir par tiem atbildīga.

10. Attiecīgā dalībvalsts veic citus pasākumus, kas var sekmēt minētā organisma izskaušanu, ņemot vērā *ISPM* Nr. 9 [..] un izmantojot integrētu pieeju saskaņā ar *ISPM* Nr. 14 [..] noteiktajiem principiem.

[..]”

38. Īstenošanas lēmuma 2015/789 7. pantā “Izplatības ierobežošanas pasākumi” ir noteikts:

“1. Atkāpjoties no 6. panta, tikai Lečes provincē attiecīgās dalībvalsts atbildīgā oficiālā struktūra var lemt piemērot izplatības ierobežošanas pasākumus, kas aprakstīti 2. līdz 6. punktā [..].

2. Attiecīgā dalībvalsts nekavējoties aizvāc vismaz visus augus, kam konstatēta inficēšanās ar minēto organismu, ja tie atrodas jebkurā no šādām vietām:

- a) šīs regulas 9. panta 2. punktā minēto vietu tuvumā;
- b) tuvumā augiem, kam ir īpaša kultūrvērtība, sociāla vai zinātniska vērtība;
- c) 20 km attālumā no izplatības ierobežošanas teritorijas robežas ar pārējo Savienības teritoriju.

Jāveic visi nepieciešamie piesardzības pasākumi, kas novērstu minētā organisma izplatīšanos aizvākšanas laikā un pēc tās.

3. Attiecīgā dalībvalsts 100 m rādiusā ap 2. punktā minētajiem augiem, kuriem inficēšanās ar minēto organismu nav konstatēta, no saimniekaugiem ņem paraugus un tos testē saskaņā ar Fitosanitāro pasākumu starptautisko standartu *ISPM* Nr. 31. Testēšanu veic ar regulāriem starplaikiem un vismaz divas reizes gadā.

4. Pirms 2. punktā minēto augu aizvākšanas attiecīgā dalībvalsts veic atbilstīgas fitosanitāras apstrādes pret minētā organisma vektoriem un veic apstrādi augiem, kas var būt šo vektoru saimniekaugi. Šajās apstrādēs attiecīgā gadījumā var ietilpt augu aizvākšana.

5. Attiecīgā dalībvalsts *in situ* vai tuvējā vietā, kura inficētajā zonā atvēlēta šim nolūkam, 2. punktā minētos augus un to daļas iznīcina tā, lai būtu nodrošināts, ka minētais organisms neizplatās.

6. Minētā organisma un tā vektoru pārvaldībā attiecīgā dalībvalsts izmanto piemērotu lauksaimniecības praksi.”

39. Īstenošanas lēmuma 2015/789 8. pantā ir paredzēts Itālijā izveidot vismaz 30 km platu uzraudzības zonu.

III – Mans vērtējums

A – Par jautājumu pieņemamību

40. Ar saviem sešiem jautājumiem iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ar Īstenošanas lēmumu 2015/789 dažādu iemeslu dēļ ir pārkāpts LESD 296. panta otrā daļa, Hartas 41. pants, Direktīvas 2000/29 11. panta 3. punkts, 13.c panta 7. punkts, 16. panta 1.–3. un 5. punkts, kā arī piemērotības un samērīguma principi.

41. Tā kā prasītāji pamatlietā ir apstrīdējuši Īstenošanas lēmuma 2015/789 spēkā esamību, ceļot prasību valsts tiesā, it īpaši par 2015. gada 19. jūnija dekrētu, kas ir ticis pieņemts, tieši piemērojot šo īstenošanas lēmumu un būtībā pārņemot tā formulējumu, vispirms šajā konkrētajā situācijā ir jāpārbauda uzdoto jautājumu pieņemamība.

42. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka vienas puses tiesības izņēmuma kārtā celt prasību par Savienības tiesību akta spēkā neesamību Tiesa pakļauj nosacījumam, ka šai pusei nav bijis tiesību Savienības tiesai tieši lūgt tā atcelšanu saskaņā ar LESD 263. pantu²³.

43. Tomēr, ciktāl risinājums ir balstīts uz Savienības tiesību akta galīgā rakstura apiešanas risku, tas ir piemērojams vienīgi attiecībā pret lietas dalībnieku, kurš atsaucas uz Savienības tiesību akta prettiesiskumu valsts tiesā, lai arī viņš nešaubīgi būtu varējis pret šo aktu celt prasību atcelt tiesību aktu, bet nav to darījis paredzētajā termiņā²⁴. Puse, par kuru nevar konstatēt, ka tai acīmredzami ir bijusi iespēja celt tiešu prasību atcelt lēmumu, tātad saglabā spēju netieši apstrīdēt tā tiesiskumu.

44. Saskaņā ar LESD 263. panta ceturto daļu “jebkura fiziska vai juridiska persona ar pirmajā un otrajā daļā minētajiem nosacījumiem var celt prasību par tiesību aktu, kas adresēts šai personai vai kas viņu skar tieši un individuāli, un par reglamentējošu aktu, kas viņu skar tieši, bet nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem”.

45. Šajā gadījumā, tā kā ir konstatēts, ka prasītāji pamatlietā nav Īstenošanas lēmuma 2015/789 adresāti, jo tas ir adresēts dalībvalstīm, ir jāpārbauda, vai tas viņus skar tieši un individuāli LESD 263. panta ceturtais daļas izpratnē, vai arī šis īstenošanas lēmums var tikt kvalificēts kā reglamentējošs akts, kuram nav jāveic īstenošanas pasākumi šī noteikuma izpratnē, un tieši attiecībā uz prasītājiem pamatlietā ir jāprecizē, ka pārbaude saistībā ar akta reglamentējošo vai nereglamentējošo raksturu, manuprāt, ir jāveic pirms pārbaudes saistībā ar iespējamo tiešo un individuālo skārumu.

46. Pirmkārt, Īstenošanas lēmums 2015/789 ir reglamentējošs akts, kas ietver īstenošanas pasākumus.

47. Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka jēdziens “reglamentējoši akti” LESD 263. panta ceturtais daļas izpratnē ietver vispārpiemērojamus aktus, izņemot lēģislatīvus aktus²⁵.

23 — It īpaši skat. spriedumu, 1994. gada 9. marts, *TWD Textilwerke Deggendorf* (C-188/92, EU:C:1994:90, 17. punkts).

24 — It īpaši skat. spriedumu, 2015. gada 5. marts, *Banco Privado Português* un *Massa Insolvente do Banco Privado Português* (C-667/13, EU:C:2015:151, 30. punkts).

25 — Šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami u.c./Parlaments un Padome* (C-583/11 P, EU:C:2013:625, 58., 60. un 61. punkts).

48. Lai arī “lēmuma” jēdziens parasti tiek definēts kā individuālas piemērojamības tiesību akts, kas uzliek pienākumus tikai tā adresātiem²⁶, tam tomēr var būt normatīvs raksturs, ja tas ir piemērojams ne tikai attiecībā uz konkrētiem adresātiem, bet arī uz vispārīgi un abstrakti noteiktām personu kategorijām²⁷. Tādēļ kopš Lisabonas līguma stāšanās spēkā lēmuma normatīvais raksturs var tikt atzīts it īpaši tāpēc, ka LESD 288. pantā ir skaidri noteikts, ka akts var būt lēmums, pat ja tajā nav norādīts adresāts.

49. Jēdziens “normatīvs lēmums” nav juridisks oksimorons, un turklāt Padomes pieņemtā akta juridiskā būtība nav atkarīga tikai no tā oficiālā nosaukuma, bet vispirms ir jāņem vērā tā priekšmets un saturs²⁸. Lai kvalificētu Īstenošanas lēmumu 2015/789, ir jānoskaidro, vai tas ir vispārpiemērojams.

50. Saskaņā ar Tiesas judikatūru tiesību akts ir vispārpiemērojams, ja tas ir piemērojams objektīvi noteiktām situācijām un rada tiesiskas sekas attiecībā uz vispārīgi un abstrakti noteiktām personu kategorijām²⁹.

51. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru akta vispārpiemērojamība un tādējādi normatīvais raksturs netiek apstrīdēts tāpēc, ka pastāv iespēja vairāk vai mazāk precīzi noteikt to personu skaitu vai pat identitāti, uz kurām tas attiecas attiecīgajā brīdī, ja ir skaidrs, ka šis pasākums ir piemērojams objektīvām tiesiskām vai faktiskām situācijām, kuras paredzētas tiesību aktā, kas saistīts ar šī pasākuma mērķi³⁰.

52. Šajā gadījumā ir jākonstatē, ka, pirmkārt, Īstenošanas lēmums 2015/789 netika pieņemts saskaņā ar likumdošanas procedūru un, otrkārt, īstenošanas lēmumā paredzētie pienākumi ir noteikti abstrakti un vispārīgi un ir adresēti visām dalībvalstīm, kā tas ir skaidri paredzēts minētā īstenošanas lēmuma 21. pantā. Lai gan Itālijas Republiku tas skar vairāk nekā citas dalībvalstis un Īstenošanas lēmuma 2015/789 7. pants attiecas tikai uz konkrētu ģeogrāfisko reģionu, proti, Lečas provinci, šis īstenošanas lēmums neattiecas uz ierobežotu identificēto vai identificējamo adresātu loku, bet ir piemērojams abstrakti objektīvi noteiktiem ģeogrāfiskiem apgabaliem, ņemot vērā baktērijas izplatību³¹. Turklāt minētais īstenošanas lēmums rada tiesiskas sekas vispārīgi un abstrakti noteiktām personu kategorijām visās dalībvalstīs.

53. Turpinājumā ir jānorāda, ka Īstenošanas lēmumā 2015/789 ir iekļauti īstenošanas pasākumi.

54. Lai izvērtētu, vai reglamentējošs akts ietver īstenošanas pasākumus, ir jāņem vērā tās personas situācija, kura ir atsaukusies uz tiesībām celt prasību atbilstoši LESD 263. panta ceturtās daļas beigu daļai³², un ir jāņem vērā tikai un vienīgi prasības priekšmets³³.

26 — Skat. pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru, “lai nošķirtu regulu no lēmuma, jāņem vērā, vai apskatāmais akts ir vispārpiemērojams” (it īpaši skat. spriedumu, 2011. gada 17. marts, *AJD Tuna*, C-221/09, EU:C:2011:153, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

27 — Šajā ziņā skat. Kovar, R., “L'identification des actes normatifs en droit communautaire”, Dony, M., un de Walsche, A., *Mélanges en hommage à Michel Waëlbroeck*, Brisele: Bruylant, 1999, 387. lpp., kurš norāda, ka “šķietamības pārsnieguma” principa piemērošana attiecas arī uz dalībvalstīm adresētajiem lēmumiem, kuri var tikt piemēroti kā normatīvi akti [...], ja šie lēmumi ir piemērojami personu kopumam, atsaucoties uz objektīvo faktisko vai tiesisko situāciju, kas definēta saistībā ar šo aktu mērķi” (395. lpp.).

28 — Šajā ziņā skat. spriedumu, 1962. gada 14. decembris, *Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes u.c./Padome* (16/62 un 17/62, EU:C:1962:47, 918. lpp.).

29 — Skat. spriedumu, 2007. gada 18. janvāris, *PKK un KNK/Padome* (C-229/05 P, EU:C:2007:32, 51. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī 2011. gada 17. marts, *AJD Tuna* (C-221/09, EU:C:2011:153, 51. punkts).

30 — It īpaši skat. spriedumu, 2001. gada 28. jūnijs, *Eridania u.c./Padome* (C-352/99 P, EU:C:2001:364, 19. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 — No pastāvīgās judikatūras izriet, ka pagaidu rakstura vai teritoriāli darbojošies ierobežojumi vai atkāpes, kas ietvertas tiesību aktā, ir neatņemama sastāvdaļa tām tiesību normām kopumā, kuras tās ietver, un, izņemot pilnvaru nepareizas izmantošanas gadījumu, tām ir tāds pats vispārējs raksturs kā attiecīgajām tiesību normām (šajā ziņā skat. spriedumu, 1993. gada 29. jūnijs, *Gibraltārs/Padome*, C-298/89, EU:C:1993:267, 18. punkts).

32 — Skat. spriedumus, 2013. gada 19. decembris, *Telefónica/Komisija* (C-274/12 P, EU:C:2013:852, 30. punkts un tajā minētā judikatūra), un 2015. gada 10. decembris, *Kyocera Mita Europe/Komisija* (C-553/14 P, EU:C:2015:805, 44. punkts).

33 — Skat. spriedumus, 2013. gada 19. decembris, *Telefónica/Komisija* (C-274/12 P, EU:C:2013:852, 31. punkts), un 2015. gada 10. decembris, *Kyocera Mita Europe/Komisija* (C-553/14 P, EU:C:2015:805, 45. punkts).

55. Turklāt saistībā ar šo vērtējumu nav nozīmes tam, vai minētajiem pasākumiem ir vai nav mehānisks raksturs³⁴.

56. Lai šajā lietā noteiktu, vai Īstenošanas lēmums 2015/789 ietver īstenošanas pasākumus, ir jāpārbauda, vai pašā īstenošanas lēmumā ir noteikti veicamie profilakses pasākumi šīs baktērijas apkarošanai, vai arī valsts iestādēm šajā ziņā ir jāpieņem lēmums.

57. Pietiek konstatēt, ka Īstenošanas lēmumā 2015/789 dalībvalstīm ir uzlikts pienākums pieņemt pasākumus, kas saskaņā ar tā 4. panta noteikumiem it īpaši ir norobežoto teritoriju – inficēto zonu un buferzonu – izveide, kā arī iespējamo inficēto augu un saimniekaugu izskaušana vai arī – tikai Lečes provincē – kaitīgo organismu izplatības ierobežošana. Tātad šis īstenošanas lēmums ir jāievieš, pieņemot valsts pasākumus, kuru adresāti tos var pārsūdzēt.

58. Otrkārt, ir jākonstatē, ka prasītājus pamatlietā Īstenošanas lēmums 2015/789 neskar individuāli.

59. Individuāla skāruma neesamība, manuprāt, noteikti izriet no konstatējuma par šī lēmuma ne tikai formālo, bet materiāltiesiski normatīvo raksturu, jo kritērijs, lai noteiktu šī akta spēju būt normatīvam aktam – ņemot vērā tā abstrakto aspektu un ar to reglamentēto situāciju objektivitāti –, manuprāt, izslēdz to, ka minētais akts var skart prasītājus pamatlietā tiem raksturīgo individuālo īpašību vai faktiskās situācijas dēļ, kas tos raksturo salīdzinājumā ar jebkuru citu personu un tādējādi tos individuāli izceļ kā adresātus.

60. Tā kā nosacījumi, ka Savienības aktam ir jāskar tieši un individuāli, ir kumulatīvi, tas, vai šajā gadījumā Īstenošanas lēmums 2015/789 prasītājus pamatlietā skar tieši, nav jāpārbauda.

61. Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, nešķiet, ka prasītāji pamatlietā varētu celt prasību par Īstenošanas lēmuma 2015/789 atcelšanu. No tā ir jāsecina, ka tiem ir tiesības atsaukties uz šī īstenošanas lēmuma spēkā neesamību iesniedzējtiesā tādējādi, ka to uzdotie jautājumi ir pieņemami.

B – Par Īstenošanas lēmuma 2015/789 spēkā esamību

1) Par pirmo un trešo jautājumu

62. Ar savu pirmo un trešo jautājumu, kas ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, pirmkārt, vai Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2. un 4. punkts nav spēkā, ciktāl ar tiem ir pārkāpts Direktīvas 2000/29 13. panta 3. punkts, 13.c panta 7. punkts un 16. panta 1.–3. un 5. punkts, jo ar to ir noteikta saimniekaugu tūlītēja aizvākšana neatkarīgi no to veselības stāvokļa 100 metru rādiusā ap inficētajiem augiem, vienlaikus paredzot, ka pirms augu aizvākšanas attiecīgā dalībvalsts veic atbilstošas apstrādes pret minētā organisma vektoriem augiem, kuri var būt to saimniekaugi, un šie pasākumi vajadzības gadījumā var ietvert augu aizvākšanu, un, otrkārt, ja šis noteikums ir jāinterpretē tādējādi, ka 2. punktā paredzētais izskaušanas pasākums varētu tikt noteikts pirms un neatkarīgi no 3. un 4. punktā paredzēto pasākumu preventīvas piemērošanas, vai minētais noteikums ir spēkā neesošs, ņemot vērā Direktīvas 2000/29 16. panta 1.–3. un 5. punktu, samērīguma, loģiskuma, kā arī lietas taisnīgas izskatīšanas principus.

34 — Skat. spriedumus, 2015. gada 28. aprīlis, *T & L Sugars un Sidul Açúcar/Komisija* (C-456/13 P, EU:C:2015:284, 41. un 42. punkts), kā arī 2015. gada 10. decembris, *Kyocera Mita Europe/Komisija* (C-553/14 P, EU:C:2015:805, 46. punkts).

63. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu (C-79/16) pamatojuma un uzdoto jautājumu formulējuma izriet, ka iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, kāda ir saikne starp Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2. punktu, ar kuru ir noteikta inficēto augu un saimniekaugu “tūlītēja” aizvākšana neatkarīgi no to veselības stāvokļa, un tās 6. panta 3. un 4. punktu, kuros ir paredzēta paraugu ņemšana un iepriekšējas atbilstīgas fitosanitārās apstrādes pret baktērijas vektoriem.

64. Precīzāk, tā jautā, vai var noteikt izskaušanas pasākumus, iepriekš neveicot fitosanitārās apstrādes, un vai šis divas noteikumu virknes neietver būtisku iekšējo pretrunu, kas ietekmē to spēkā esamību.

65. Manuprāt, nav nekādas neskaidrības par attiecīgo noteikumu interpretāciju, ne arī pretrunas, kuru dēļ tie nebūtu piemērojami.

66. Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2., 3. un 4. punktā attiecīgi ir noteikts, ka attiecīgā dalībvalsts saimniekaugus, inficētos augus, kā arī augus, kuriem ir iespējamās inficēšanās simptomi vai par kuriem ir aizdomas, ka tie ir inficēti, “nekavējoties aizvāc”, “100 m rādiusā ap katru inficēto augu ņem paraugus no minētajiem augiem un tos testē” un ka “pirms 2. punktā minēto augu aizvākšanas attiecīgā dalībvalsts veic atbilstīgas fitosanitārās apstrādes pret [*Xylella fastidiosa*] vektoriem augiem un veic apstrādi augiem, kas var būt šo vektoru saimniekaugi”, šajās apstrādēs attiecīgā gadījumā var ietilpt “augu aizvākšana”.

67. Šo noteikumu interpretācija parāda, ka pirms saimniekaugu un inficēto augu aizvākšanas attiecīgajai dalībvalstij ir jāveic fitosanitārās apstrādes, kas paredzētas, lai apkarotu slimības vektorus, proti, kukaiņus, kas pārtiek no augu audu sulas, izskaužot šos kukaiņus vai arī aizvācot to saimniekaugus. Šī iepriekšējā fitosanitārā apstrāde atbilst EFSA 2014. gada 30. decembra atzinumā³⁵ ierosinātās izskaušanas procedūras loģikai – tajā ir minēts, ka, ja norobežotajā teritorijā pirmais veicamais pasākums ir pēc iespējas drīza inficēto augu aizvākšana, vispirms ir jāveic apstrāde ar insekticīdu, jo šie kukaiņi vektoru var pārvietoties no inficētiem augiem uz citiem augiem³⁶.

68. Saskaņā ar Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 3. punktu, attiecīgajai dalībvalstij, nenorādot hronoloģisko secību, arī ir jāņem paraugi no minētajiem augiem un tie jātestē, precizējot, ka šī augu grupa ir daudz lielāka nekā saimniekaugi, jo tajā ietilpst visi pret minētā organisma Eiropas vai ārpusēiropas izolātiem uzņēmīgi augi.

69. Iepriekšējās fitosanitārās apstrādes, kuras paredzētas, lai apkarotu slimības vektorus, kas var ietvert saimniekaugu aizvākšanu, un paraugu ņemšana no visiem minētajiem augiem un to testēšana neietver nekādu pretrunu ar saimniekaugu un inficēto augu, par kuriem ir aizdomas, ka tie ir inficēti, vai augu, kuriem ir konstatējami inficēšanās simptomi, aizvākšanu. Visbeidzot Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2.–4. punktā paredzēto pasākumu būtība un piemērojamība ir atšķirīgas, un tā 6. panta 2.–4. punktā paredzētie pasākumi ir piemērojami secīgi. Tātad tie nekādā ziņā nav savstarpēji nesavienojami.

70. No iepriekš minētajiem apsvērumiem, pirmkārt, izriet, ka Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tā 2. punktā paredzētais augu aizvākšanas pasākums attiecīgajai dalībvalstij ir jāpiemēro pēc tam, kad tā ir veikusi tās 4. punktā paredzētās fitosanitārās apstrādes, un, otrkārt, ka pirmā un trešā jautājuma pārbaudē netika atklāts neviens elements, kas ietekmētu Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2.–4. punkta spēkā esamību.

35 — Skat. “Scientific Opinion on the risk to plant health posed by *Xylella fastidiosa* in the EU territory, with the identification and evaluation of risk reduction options”, pieejams EFSA interneta vietnē.

36 — Skat. šī atzinuma 4.6.8. punktu.

2) Par piekto jautājumu

71. Ar savu piekto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2. punkts nav spēkā, ciktāl attiecībā uz saimniekaugu tūlītēju aizvākšanu neatkarīgi no to veselības stāvokļa 100 metru rādiusā ap inficētajiem augiem nav izpildīts pienākums norādīt pamatojumu.

72. Saskaņā ar *Tribunale amministrativa regionale per il Lazio* (Lacio reģionālā Administratīvā tiesa) viedokli Īstenošanas lēmuma 2015/789 pamatojums esot nepilnīgs, ciktāl tajā nav nevienas norādes, ka Komisija ir veikusi dalībvalstīm noteikto pasākumu samērīguma pārbaudi.

73. Jāatgādina, ka, lai arī pamatojumam, kas prasīts LESD 296. pantā, ir jābūt pielāgotam atbilstoši attiecīgā akta raksturam un tajā skaidri un nepārprotami ir jābūt norādītai Savienības iestādes, kas ir attiecīgā akta autore, argumentācijai, lai ļautu ieinteresētajām personām uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu un kompetentajai tiesai veikt savu pārbaudi, tomēr netiek prasīts, lai tajā tiktu norādīti visi attiecīgie fakti un tiesību elementi³⁷.

74. Turklāt pienākuma norādīt pamatojumu izpilde ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai tiesību akta formulējumu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tiesību normas, kas reglamentē attiecīgo jomu. Ja runa ir par vispārpiemērojamu tiesību aktu, kā tas ir pamatlietā, pamatojums var būt aprobežots ar to, ka, pirmkārt, tiek norādīta situācija, kas izraisījusi šī tiesību akta pieņemšanu kopumā, un, otrkārt, vispārējais mērķis, kuru ar to ir paredzēts sasniegt. Ja apstrīdētajā tiesību aktā ir atklāts iestādes galvenais mērķis, būtu nelietderīgi prasīt tai sniegt īpašu pamatojumu par dažātajām izmantotajām tehniskajām izvēlēm³⁸.

75. Šajā gadījumā Īstenošanas lēmuma 2015/789 1.–3. apsvērumi ļauj saprast, kāpēc pieņemtie izskaušanas pasākumi tika piemēroti visiem saimniekaugiem, kas atradās 100 metru rādiusā ap inficētajiem augiem. Šie pasākumi atbilst tā 1.–3. apsvērumā minētajam vispārējam mērķim nostiprināt izskaušanas pasākumus pēc jauniem slimības uzliesmojumiem, novērst *Xylella fastidiosa* izplatīšanos Savienībā un ņemt vērā jaunus zinātniskos atzinumus, kurus EFSA pieņēma 2014. gada 30. decembrī un 2015. gada 20. martā, paplašinot pret baktēriju uzņēmīgo augu sugu sarakstu un vienlaikus atsevišķus pasākumus piemērojot tikai saimniekaugiem, “lai nodrošinātu samērīgumu”.

76. No šiem apsvērumiem izriet, ka LESD 296. pantā noteiktais pienākums norādīt pamatojumu Īstenošanas lēmumā 2015/789 ir izpildīts.

3) Par otro jautājumu

77. Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2. punkts nav spēkā, ciktāl ar to ir pārkāpti Direktīvas 2000/29 noteikumi, it īpaši tās 16. panta 1. punkts, paredzot saimniekaugu tūlītēju aizvākšanu neatkarīgi no to veselības stāvokļa 100 metru rādiusā ap inficētajiem augiem.

78. Pārbaudījusi Direktīvas 2000/29 preambulas 11. un 37. apsvērumu, 1. panta 2. punktu, 11. panta 3. punktu, 16. panta 1. un 5. punktu, 22. pantu un 23. panta 2. punktu, kā arī IV pielikuma A daļas I iedaļas 17., 20., 23.1. un 37. punktu, iesniedzējtiesa uzskata, ka tajā nav paredzēti noteikumi, kas atļauj iznīcināt veselos augus pat preventīvu apsvērumu dēļ, lai novērstu iespējamo atzīta un klasificēta patogēna organisma izplatīšanos, un ka, gluži pretēji, tās mērķis kopumā ir nodrošināt vēl neinficētu

37 — Šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 18. jūnijs, Igaunija/Parlaments un Padome (C-508/13, EU:C:2015:403, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).

38 — Šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 18. jūnijs, Igaunija/Parlaments un Padome (C-508/13, EU:C:2015:403, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

organismu aizsardzību. Atbilstoši šajā direktīvā izveidotajai sistēmai varētu tikt iznīcināti vai izrauti ar saknēm tikai tie augi, kuri pēc to pārbaudes ir tikuši atzīti par inficētiem vai kuriem vismaz ir objektīvi un manāmi simptomi, kas pamato nepatvaļīgas aizdomas par to iespējamo inficēšanos. Taču Īstenošanas lēmumā 2015/789 ir noteikts, ka ir jāiznīcina tādi augi, kuriem nav inficēšanās simptomu.

79. Savos rakstveida apsvērumos un tiesas sēdē prasītāji pamatlietā šajā pašā ziņā apgalvoja, ka izskaušanas jēdziens nav sinonīms izciršanai un ka Direktīvas 2000/29 16. pantā paredzētā izskaušana attiecoties vienīgi uz kaitīgiem organismiem, līdz ar to izcirst varēja tikai inficētos augus.

80. Tā kā Īstenošanas lēmums 2015/789 tika pieņemts, pamatojoties tikai uz Direktīvu 2000/29, it īpaši tās 16. panta 3. punkta ceturto teikumu, iesniedzējtiesas uzdotais jautājums ir par to, vai Komisijai ar šo direktīvu ir piešķirtas pilnvaras likt dalībvalstīm pieņemt veselo augu izskaušanas pasākumus vai arī, gluži pretēji, pieņemot šos pasākumus, šī iestāde ir pārsniegusi pilnvaras, kas tai piešķirtas minētajā regulā, lai izpildītu tās noteiktās normas.

81. Tātad šis jautājums neattiecas uz Savienības likumdevēja lēmuma piešķirt Komisijai īstenošanas pilnvaras saskaņā ar EKL 202. panta trešo ievilkumu tiesiskumu, bet gan uz īstenošanas lēmuma, proti, Īstenošanas lēmuma 2015/789, kas balstīts uz Direktīvas 2000/29 16. panta 3. punktu, tiesiskumu, ciktāl šī iestāde esot pārsniegusi īstenošanas pilnvaras.

82. Pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā EKL 202. panta trešajā ievilkumā lietotā vārdkopa “īstenošanas pilnvaras” attiecās uz pēdējās minētās pilnvarām Savienības līmenī īstenot leģislatīvu aktu vai konkrētus tās noteikumus, kā arī pilnvaras konkrētos apstākļos pieņemt normatīvos aktus, ar kuriem papildina vai groza nebūtiskus leģislatīvā akta elementus.

83. Lisabonas līgumā īstenošanas pilnvaras ir nošķirtas no deleģētajām pilnvarām. Ja īstenošanas pilnvaras Komisijai ir piešķirtas, pamatojoties uz LESD 291. panta 2. punktu, tai ir jāprecizē leģislatīvā akta saturs, lai nodrošinātu tā vienveidīgas īstenošanas nosacījumus visās dalībvalstīs. Ja šai iestādei deleģētās pilnvaras ir piešķirtas saskaņā ar LESD 290. panta 1. punktu, Komisijai ir pilnvaras pieņemt vispārpiemērojamus neleģislatīvus aktus, ar kuriem papildina vai groza dažus nebūtiskus leģislatīvu aktu elementus.

84. Manuprāt, ir skaidrs, ka pilnvaras, kas Komisijai ir piešķirtas ar Direktīvas 2000/29 16. panta 3. punktu pieņemot šī panta 1. un 2. punktā paredzētos “vajadzīgos pasākumus”, ir īstenošanas pilnvaras šīs jaunās nošķiršanas izpratnē. Turklāt ir jākonstatē, ka saskaņā ar LESD 291. panta 4. punktu akts tika kvalificēts kā “īstenošanas” lēmums.

85. No LESD 290. panta 1. punkta, aplūkojot to kopsakarā ar 291. panta 2. punktu, izriet, ka Komisija, izmantojot īstenošanas pilnvaras, nevar ne grozīt, ne papildināt leģislatīvu aktu pat tā nebūtiskos aspektos³⁹.

86. Turklāt no pastāvīgās judikatūras izriet, ka attiecībā uz Komisijas īstenošanas pilnvarām šai iestādei ir atstāta rīcības brīvība, paredzot veikt acīmredzamas kļūdas vērtējumā vai pilnvaru nepareizas izmantošanas pārbaudi, noteikt to, kas vajadzīgs un atbilstīgs, lai sasniegtu mērķus, kas izvirzīti piemērojamajā pamata tiesiskajā regulējumā. Saskaņā ar formulējumu, ko Tiesa regulāri izmantojusi gan pirms, gan pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā, “saistībā ar savām īstenošanas pilnvarām, kuru robežas ir novērtējamas tostarp atkarībā no būtiskajiem vispārīgajiem attiecīgā leģislatīvā akta mērķiem, Komisijai ir atļauts veikt visus piemērošanas pasākumus, kas vajadzīgi vai noderīgi, lai ieviestu šo aktu, ja vien tie nav tam pretrunā”⁴⁰.

39 — Skat. spriedumu, 2014. gada 15. oktobris, Parlaments/Komisija (C-65/13, EU:C:2014:2289, 45. punkts).

40 — It īpaši skat. spriedumu, 2014. gada 15. oktobris, Parlaments/Komisija (C-65/13, EU:C:2014:2289, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

87. Turklāt ir jānorāda, ka Komisijas īstenošanas pilnvaras šajā gadījumā tiek īstenotas īpašā jomā, vērtējot pasākumus, kas ir jāveic, lai novērstu augu veselības risku. Taču tāpat saskaņā ar pastāvīgo judikatūru jomā, kurā Savienības likumdevējam ir jāveic sarežģīts tehnisko vai zinātnisko elementu, kas var būt pakļauti straujām pārmaiņām, vērtējums, pārbaude tiesā attiecībā uz tās pilnvaru īstenošanu var būt tikai ierobežota. Tai tikai ir jāpārbauda, vai nav pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā, vai nav nepareizi izmantotas pilnvaras vai arī – vai likumdevējs nav acīmredzami pārkāpis savas rīcības brīvības robežas⁴¹. Tiesa ir secinājusi, ka šāda veida jomā veiktā pasākuma tiesiskumu var ietekmēt tikai šī pasākuma acīmredzama nepiemērotība mērķim, ko vēlas sasniegt kompetentā iestāde⁴².

88. Ņemot vērā šo rīcības brīvību un no tās izrietošo ierobežoto pārbaudi tiesā, es pārbaudīšu Īstenošanas lēmuma 2015/789 tiesiskumu saistībā ar Komisijai piešķirto pilnvarojumu.

89. No Direktīvas 2000/29 preambulas 4.–6. apsvēruma un 1. panta izriet, ka tās mērķis ir galvenokārt nodrošināt augstu augu veselības aizsardzības līmeni pret kaitīgo organismu ieviešanu kopā ar produktiem, kas importēti no trešajām valstīm⁴³.

90. Līdzās normām par trešo valstu izcelsmes augu ieviešanu un augu apriti Savienībā ir paredzēti dažādi pasākumi, lai apkarotu Savienības teritorijā nonākušo kaitīgo organismu klātbūtni un izplatīšanos. Tādējādi šīs direktīvas 16. panta 1. punktā tostarp ir paredzēts, ka ikvienai dalībvalstij ir jāpaziņo Komisijai un citām dalībvalstīm par minētās direktīvas I pielikuma A daļas I iedaļā uzskaitīto kaitīgo organismu, kuru vidū ir baktērija *Xylella fastidiosa*, klātbūtni tās teritorijā.

91. Pēc šīs paziņošanas Direktīvā 2000/29 gan dalībvalstīm, gan Komisijai ir noteikts pienākums pieņemt veicamos pasākumus. Šīs direktīvas 16. panta 1. punktā dalībvalstīm ir uzlikts pienākums veikt pasākumus, kas vajadzīgi, lai ierobežotu kaitīgo organismu izplatīšanos vai tos izskaustu, savukārt Komisijai minētās direktīvas 16. panta 3. punktā ir piešķirtas pilnvaras pieņemt visus “vajadzīgos pasākumus”, tostarp šajās pilnvarās skaidri iekļaujot pilnvaras – kas arī ir pienākums – atsaukt vai grozīt dalībvalstu pieņemtos lēmumus.

92. Direktīvas 2000/29 16. panta 3. punkta noteikumi ir formulēti vispārēji, kas pasākumu, kuri var tikt pieņemti, iespējamo piemērošanas jomas ierobežošanu neļauj attiecināt tikai uz pasākumiem saistībā ar jau inficētajiem augiem. Gluži pretēji, ar šo noteikumu ir atļauts bez izšķirības veikt visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai izskaustu kaitīgos organismus vai ierobežotu to izplatīšanos, tādējādi, ka, ja šo kaitīgo organismu izskaušana vai izplatīšanās ierobežošana ietver ne tikai inficēto augu, bet arī to tuvumā esošo veselo augu iznīcināšanu, arī šāds pasākums ietilpst Komisijai piešķirtajās pilnvarās.

93. Tātad prasītāju pamatlietā piedāvātajai šaurajai interpretācijai nav pamatojuma Direktīvas 2000/29 16. panta 3. punkta formulējumā. To nepamato arī šīs direktīvas 11. panta 3. punkts un 13.c panta 7. punkts, kuriem nav nozīmes, lai vērtētu Komisijas īstenošanas pilnvaru apjomu, jo tās ir balstītas tikai uz minētās direktīvas 16. panta 3. punktu. Katrā ziņā no šo divu noteikumu interpretācijas neizriet, ka tajos ir noteikts jebkāds ierobežojums attiecībā uz augiem, kuriem var piemērot iznīcināšanas pasākumus.

94. No tā izriet, ka, pieņemot Īstenošanas lēmumu 2015/789, Komisija nav pārsniegusi pilnvaras, kas tai piešķirtas Direktīvā 2000/29, lai novērstu kaitīgo organismu izplatīšanos vai panāktu to izskaušanu.

41 — Skat. spriedumu, 2014. gada 22. maijs, *Glatzel* (C-356/12, EU:C:2014:350, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).

42 — Pēc analogijas skat. spriedumu, 2016. gada 1. marts, *National Iranian Oil Company/Padome* (C-440/14 P, EU:C:2016:128, 77. punkts un tajā minētā judikatūra).

43 — Šis mērķis jau bija izvirzīts Direktīvā 77/93, kas aizstāta ar Direktīvu 2000/29 (šajā ziņā skat. spriedumu, 2003. gada 30. septembris, *Anastasiou* u.c., C-140/02, EU:C:2003:520, 45. punkts).

4) Par ceturto jautājumu

95. Ar savu ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta 2.–4. punkts nav spēkā, ciktāl ar to ir pārkāpti piesardzības, piemērotības un samērīguma principi.

96. Šajā ziņā iesniedzējtiesas paustās šaubas izriet no tā, ka Īstenošanas lēmumā 2015/789 ir noteikti izskaušanas pasākumi ne tikai attiecībā uz inficētajiem augiem, bet arī uz visiem veselajiem augiem, kas atrodas 100 metru rādiusā ap inficētajiem augiem, lai arī neesot zinātniskās skaidrības nedz par cēloņsakarību starp baktēriju un olīvkoku akūto bakteriālo iedegu, nedz par tās patogēno raksturu attiecībā uz saimniekaugiem.

97. Turklāt neviens objektīvs apstākļi neļauj uzskatīt, ka tieši 100 metru – un nevis mazāks – rādiuss esot pietiekams, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, jo, lai arī šis attālums ir ticis noteikts, jo kukaiņi, baktēriju vektori, neesot spējīgi nolidot lielāku attālumu no viena auga līdz otram, EFSA savā 2013. gada 26. novembra atzinumā tomēr norādīja, ka kukaiņus vektorus vējš var aiznest lielos attālos, un savā 2015. gada 6. janvāra atzinumā tā apgalvoja, ka nav pietiekamas informācijas, lai varētu noteikt, cik lielu attālumu kukaiņi vektori var nolidot.

98. Tādējādi, iesniedzējtiesas skatījumā, Īstenošanas lēmums 2015/789 neesot balstīts uz drošiem zinātniskiem datiem, kas ļauj pamatot Komisijas izvēli, tajā neesot iekļauts riska novērtējums un šādas darbības neveikšanas iespējamās sekas. Tajā neesot izklāstīts, kāpēc noteiktie pasākumi ir atbilstīgi, nedz arī veikts izvērtējums par alternatīviem, mazāk radikāliem pasākumiem.

a) Ievada apsvērumi

99. Sākumā ir jāizvērtē faktiskie apstākļi, saskaņā ar kuriem ir jāpārbauda pamatlietā aplūkoto pasākumu, kas tika pieņemti, balstoties uz tajā laikā pieejamiem zinātniskajiem datiem, tiesiskums.

100. Atgādināšu, ka principā Savienības tiesību akta tiesiskums ir jāizvērtē, ņemot vērā faktiskos un tiesiskos apstākļus, kādi pastāvēja brīdī, kad šis tiesību akts tika pieņemts⁴⁴. Tomēr, manuprāt, vairākos nesen pasludinātajos Tiesas spriedumos var konstatēt judikatūras virzienu, kurā precizēta šī principa stingrība, pieļaujot, ka dažos īpašos apstākļos var ņemt vērā vēlākus faktiskos apstākļus.

101. Nesens un īpaši atbilstošs šis judikatūras piemērs ir 2015. gada 6. oktobra spriedums *Schrems*⁴⁵, jo Tiesa ir uzskatījusi, ka, veicot tāda Komisijas lēmuma spēkā esamības pārbaudi, kurā konstatēts, ka trešā valsts nodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni nosūtītajiem personas datiem, “ir jāņem vērā arī apstākļi, kas iestājušies pēc šī lēmuma pieņemšanas”⁴⁶. Šis risinājums ir balstīts uz lēmuma par atbilstību īpašo būtību – Komisijai tas ir regulāri jāpārskata, ņemot vērā faktisko un tiesisko kontekstu trešajās valstīs.

102. Tāpat Tiesa savā 2015. gada 23. decembra spriedumā *Scotch Whisky Association* u.c.⁴⁷ ir uzskatījusi, ka, pārbaudot valsts tiesisko regulējumu, kas vēl nav stājies spēkā, valsts tiesai ir pienākums izvērtēt šī regulējuma atbilstību Savienības tiesībām dienā, kurā tā pieņem nolēmumu⁴⁸, tai ir jāņem vērā visa informācija, kas tai ir zināma, it īpaši “tādā situācijā [..], kurā, šķiet, pastāv zinātniskas

44 — Šajā ziņā it īpaši skat. spriedumu, 2015. gada 23. decembris, Parlaments/Padome (C-595/14, EU:C:2015:847, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

45 — C-362/14, EU:C:2015:650.

46 — 77. punkts.

47 — C-333/14, EU:C:2015:845.

48 — 63. punkts.

neskaidrības par valsts tiesiskajā regulējumā [...] paredzēto pasākumu reālajām sekām”⁴⁹. Tiesa ir balstījusi šo risinājumu tās 1999. gada 9. februāra spriedumā *Seymour-Smith* un *Perez*⁵⁰ minētajā principā, saskaņā ar kuru Savienības tiesību prasības ir jāievēro “jebkurā attiecīgajā brīdī neatkarīgi no tā, vai tas ir pasākuma noteikšanas, īstenošanas vai piemērošanas konkrētajam gadījumam brīdis”⁵¹.

103. Agrāk Tiesa ir lēmusi, ka tad, kad dalībvalsts pieņem valsts tiesisko regulējumu saistībā ar cilvēku un dzīvnieku veselības aizsardzības politiku, šis tiesiskais regulējums ir jāpārskata, ja atklājas, ka iemesli, kuru dēļ tas tika pieņemts, ir mainījušies, it īpaši ņemot vērā izmaiņas pieejamajā informācijā, kas ir iegūta zinātniskajos pētījumos⁵².

104. Attiecībā uz piesardzības principa piemērošanu Tiesa ir nospriedusi, ka tad, kad ar jauniem faktiem tiek mainīta riska uztvere vai pierādīts, ka šo risku var ierobežot ar mazāk stingriem pasākumiem kā pastāvošie, Savienības iestāžu, it īpaši Komisijas, kurai ir iniciatīvas pilnvaras, kompetencē ir raudzīties, lai tiesiskais regulējums tiktu pielāgots jaunajiem faktiem⁵³.

105. Visbeidzot ir jānorāda, ka savā 2011. gada 8. septembra spriedumā *Monsanto* u.c.⁵⁴ Tiesa ir nospriedusi, ka, ja valsts tiesas, kurās ir celtas prasības par ārkārtas pasākumiem, kas noteikti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 22. septembra Regulu (EK) 1829/2003 par ģenētiski modificētu pārtiku un barību⁵⁵ 34. pantu, ir kompetentas novērtēt šo pasākumu tiesiskumu, ievērojot šajā regulā paredzētos būtiskos nosacījumus, kamēr vēl nav pieņemts lēmums Savienības līmenī, savukārt, ja konkrētajā gadījumā lēmums ir ticis pieņemts, tiesām, kurām ir jāizvērtē valsts līmenī pieņemto pasākumu tiesiskums, ir jāņem vērā šajā lēmumā iekļautie tiesiskie un faktiskie apstākļi⁵⁶. Tātad, pamatojot to ar prasību nodrošināt Savienības tiesību pārākumu un vienveidību, šajā spriedumā ir noteikts pienākums ņemt vērā faktisko un tiesisko apstākļu vērtējumus, kas iekļauti Savienības līmenī pieņemtajos lēmumos, pat ja tie ir veikti pēc valsts pasākumiem, kuru tiesiskums tiek apstrīdēts.

106. Es ierosinu pieņemt risinājumu, kurā ir ņemts vērā gan tradicionālais judikatūras virziens, gan jaunais virziens, kurā ir atbalstīta vēlāk iegūtas informācijas ņemšana vērā. Šis risinājums nozīmē to, ka jaunie apstākļi, kas izveidojušies pēc akta pieņemšanas, var pamatot nevis tā atzīšanu par spēkā neesošu ar atpakaļejošu spēku, bet vajadzības gadījumā novērst to, ka šī akta piemērošanai pieņemtie pasākumi tiktu likumīgi izpildīti.

107. Lai arī jaunie zinātniskie dati, kas izslēgtu jebkādu augu veselības risku, ko izraisa *Xylella fastidiosa*, manuprāt, var pamatot to, ka Īstenošanas lēmums 2015/789 un secīgi valsts lēmumi turpmāku netiek īstenoti, uzskatu, ka, lai vēlāk nostiprinātu Komisijas izvēli, var tikt ņemti vērā arī zinātnisku atziņu uzlabojumi, kas, gluži pretēji, apstiprinātu risku, kurš izskaušanas pasākuma pieņemšanas brīdī tika identificēts kā iespējams.

108. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, lai atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem, es nebalstīšos tikai uz zinātniskajām atziņām Īstenošanas lēmuma 2015/789 pieņemšanas dienā.

49 — 64. punkts.

50 — C-167/97, EU:C:1999:60.

51 — 45. punkts.

52 — Šajā ziņā skat. spriedumus, 1984. gada 19. septembris, *Heijn* (94/83, EU:C:1984:285, 18. punkts) un 1986. gada 13. marts, *Mirepoix* (54/85, EU:C:1986:123, 16. punkts).

53 — Skat. spriedumu, 2013. gada 11. jūlijs, Francija/Komisija (C-601/11 P, EU:C:2013:465, 110. punkts un tajā minētā judikatūra).

54 — No C-58/10 līdz C-68/10, EU:C:2011:553.

55 — OV 2003, L 268, 1. lpp.

56 — Spriedums, 2011. gada 8. septembris, *Monsanto* u.c. (no C-58/10 līdz C-68/10, EU:C:2011:553, 78.–80. punkts).

b) Piesardzības principa ievērošana

109. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka Savienības likumdevējam ir jāievēro piesardzības princips, saskaņā ar kuru tad, ja pastāv neskaidrība par riska esamību vai tā apmēru, var tikt veikti aizsargpasākumi, negaidot, kamēr šo risku esamība un smagums tiek pilnībā pierādīti⁵⁷.

110. Turklāt tad, kad sakarā ar nepietiekamu, nepārliciecināšu vai neprecīzu rezultātu vai pētījumu raksturu nav iespējams precīzi noteikt riska pastāvēšanu vai tā apmēru, bet pastāv iespēja, ka sabiedrības veselībai tiks nodarīts reāls kaitējums gadījumā, ja risks īstenotos, piesardzības princips pamato ierobežojošu un objektīvu pasākumu noteikšanu⁵⁸.

111. Tātad piesardzības princips pamato Savienības likumdevēja rīcību neskaidrības gadījumā, kad pastāv risks videi vai cilvēka, dzīvnieku vai augu veselībai, ja šis neskaidrības izriet nevis no pilnīga zināšanu trūkuma, bet no pieejamās informācijas, kuras pamatā ir zinātnisks novērtējums.

112. Vai, nosakot dalībvalstīm pienākumu veikt to saimniekaugu izskaušanas pasākumus, kas atrodas 100 metru rādiusā ap inficētajiem augiem, Komisija ir pārkāpusi šo principu?

113. Es tā nedomāju.

114. Prasītāji pamatlietā būtībā apstrīd to, ka esot bijis jānosaka tik stingrs pasākums, ja nebija zinātniskas skaidrības par cēloņsakarību starp baktēriju un olīvkoku bakteriālo iedegu.

115. Jākonstatē, ka šis pamats ir balstīts uz neprecīzu piesardzības principa interpretāciju, kas ne tikai neaizliedz jebkādu pasākumu zinātniskās skaidrības neesamības gadījumā, bet, gluži pretēji, atļauj Savienības iestādēm rīkoties arī zinātniskās neskaidrības situācijā. Saskaņā ar klasisko formulu tas ir nevis atturēšanās princips, bet rīcības nenoteiktības situācijā princips.

116. Taču, lai arī 2015. gada 6. janvāra atzinumā cēloņsakarība starp *Xylella fastidiosa* un kompleksu akūtu olīvkoku bakteriālo iedegu netika pierādīta, šajā ziņojumā tomēr ir skaidri parādīta būtiska saikne starp baktēriju un šīs patoloģijas rašanos. Tātad, ņemot vērā zinātniskos datus, ar baktērijas izplatīšanos saistīta iespējama riska pastāvēšanu varēja uzskatīt par pietiekami pierādītu, lai pamatotu piesardzības principa piemērošanu.

117. Turklāt risks, kas tikai bija iespējams, kļuva skaidrs no brīža, kad EFSA pieņēma 2016. gada 17. marta atzinumu⁵⁹, kurā tā norādīja, ka nesenā pieredze pierāda, ka *Xylella fastidiosa* "Donno" izolāts izraisa olīvkoku akūtas bakteriālās iedegas simptomus un ka tādējādi tas ir slimības izraisītājs⁶⁰.

118. Vēl ir jānosaka, vai Īstenošanas lēmumā 2015/789 pieņemtie pasākumi ir samērīgi.

c) Samērīguma principa ievērošana

119. Lai pārbaudītu, vai Komisija ir ievērojusi samērīguma principu, īstenojot pilnvaras, kas tai piešķirtas Direktīvas 2000/29 16. panta 3. punktā, ir jāpārbauda, vai ar tās pasākumiem, kurus tā noteica Īstenošanas lēmumā 2015/789, bija iespējams sasniegt izvirzīto mērķi un vai tie nepārsniedza to, kas bija vajadzīgs, lai to sasniegtu.

57 — It īpaši skat. spriedumu, 2015. gada 17. decembris, *Neptune Distribution* (C-157/14, EU:C:2015:823, 81. punkts un tajā minētā judikatūra).

58 — It īpaši skat. spriedumu, 2015. gada 17. decembris, *Neptune Distribution* (C-157/14, EU:C:2015:823, 82. punkts un tajā minētā judikatūra).

59 — Skat. "Scientific opinion on four statements questioning the EU control strategy against *Xylella fastidiosa*", pieejams EFSA interneta vietnē.

60 — Skat. šī atzinuma 10. un 11. punktu.

120. Pirmkārt, attiecībā uz pamatlietā aplūkotā pasākuma spēju sasniegt izvirzīto mērķi ir jānorāda, ka *EFSA* 2015. gada 6. janvāra atzinumā norādīja, ka, veicot tikai vizuālo izmeklēšanu, pat veicot laboratorijas testus, varēja palikt nepamanīti saimniekaugi bez attiecīgajiem simptomiem, inficēšanās bez simptomiem vai viegla inficēšanās, ņemot vērā iespējamās inficēšanās agrīno stadiju vai baktērijas neviendabīgu atrašanos uz auga. Balstoties uz konstatējumu, ka slimību no viena auga uz otru pārnēsā kukaiņi vektori un ka pastāv latentais periods no brīža, kad šie vektori pārnes baktēriju, līdz brīdim, kad parādās simptomi, un līdz pat brīdim, kad baktēriju var konstatēt augā, *EFSA* uzskatīja, ka ir būtiski tad, kad tiek izskausti par inficētiem atzītie augi, iznīcināt arī citus to tuvumā esošos augus.

121. Attiecībā uz izvēli noteikt 100 metru rādiusu ap inficētajiem augiem ir jānorāda, ka, norādot uz esošo nenoteiktību saistībā ar inficēšanos, kas izriet no cilvēku iesaistīšanās, un izplatīšanās mehānismiem ar vēja palīdzību, kā arī nepietiekamu informāciju par kukaiņu vektoru, kas vienīgie nodrošina baktērijas pārvietošanos, lidojuma attālumu, *EFSA* tomēr konstatēja, ka šie kukaiņi parasti nolido mazus attālumus, līdz 100 metriem, pat ja, iespējams, vējš tos var pārnest lielākā attālumā.

122. Šis divkāršais *EFSA* konstatējums, manuprāt, pamato Komisijas izvēli izskaust ne tikai inficētos augus, bet arī saimniekaugus neatkarīgi no to veselības stāvokļa, kas atrodas zonā, kurā pastāv vislielākā iespējamība, ka inficētā koka slimība izplatīsies uz citu veselo augu. Lai arī nav pilnīgi acīmredzami, ka tas pilnīgi un galīgi var apturēt baktērijas izplatīšanos, Komisijas pieņemtais pasākums tomēr efektīvi ierobežo izplatīšanās risku.

123. Lai atbildētu uz iebildi, ko prasītāji pamatlietā izvirzīja tiesas sēdē un kas izriet no paradoksa, ka vismazāk skartajās zonās bija jāparedz izskausanas pasākumi, lai vienlaikus saudzētu visvairāk skarto Lečas provinci, kurā varēja tikt veikti vienkārši izplatības ierobežošanas pasākumi, ir jāpiebilst, ka šī atšķirīgā attieksme būtībā šķiet pamatota. Faktiski, kā Komisija norādījusi Īstenošanas lēmuma 2015/789 7. apsvērumā, baktērijas izskausana Lečas provincē vairs nešķīta iespējama, jo tā šajā zonā bija ļoti izplatīta. Turklāt, kā to arī norādīja Itālijas valdība tiesas sēdē, minēto atšķirību var skaidrot ar Lečas provinces, kas atrodas pašos Itālijas ziemeļos un kuru, izņemot tās ziemeļu robežu, apskauj jūra, ģeogrāfisko situāciju.

124. Otrkārt, attiecībā uz jautājumu par to, vai pamatlietā aplūkotais pasākums nepārsniedz to, kas vajadzīgs, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, ir jānorāda, ka Īstenošanas lēmuma 2015/789 pieņemšanas dienā, šķiet, nebija mazāk stingru pasākumu, kas ļautu izskaust baktēriju. *EFSA* savā 2015. gada 6. janvāra atzinumā norādīja, ka nebija nekāda apstrādes veida, kas ļautu izārstēt slimos augus atklātā laukā, un ka, lai arī veiktajām izmaiņām tādās kultūraugu sistēmās kā zaru apgriešana, mēslošana vai apūdeņošana, iespējams, bija zināma ietekme uz slimību, tas nebija pietiekami, lai izārstētu augus. Turpinājumā, it īpaši pārbaudot olīvkoku zaru apgriešanas efektivitāti, *EFSA* norādīja, ka “Apūlijā pēc būtiskas inficēto olīvkoku apgriešanas stumbra apakšējā daļā radās jauni dzinumi [...], taču pagaidām nav pierādīts, ka šī metode ir efektīva, lai izārstētu augus un novērstu to bojāeju”⁶¹.

125. Šajos apstākļos nav pierādīts, ka Komisija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, nosakot saimniekaugu neatkarīgi no to veselības stāvokļa, kas atradās 100 metru rādiusā ap inficēto augu, izskausanu.

61 — Skat. šī atzinuma 97. punktu.

C – Par sesto jautājumu

126. Ar savu sesto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Īstenošanas lēmums 2015/789 ir spēkā neesošs, ciktāl ar to ir pārkāpti piemērotības un samērīguma principi, jo tajā ir paredzēti saimniekaugu neatkarīgi no to veselības stāvokļa, augu, kuru inficēšanās ar *Xylella fastidiosa* ir atzīta, un augu, kuriem iespējamās inficēšanās simptomi vai par kuriem ir aizdomas, ka tie ir inficēti, aizvākšanas pasākumi, neparedzot nekādu kompensāciju īpašniekiem, kas nav atbildīgi par baktērijas izplatīšanos.

127. Šajā ziņā Tiesa jau vairākkārt ir lēmusi par kaitējuma, kas īpašniekiem tika nodarīts ar valsts pasākumiem, kuri tika pieņemti, īstenojot Savienības tiesības, atlīdzību.

128. Saskaņā ar 1995. gada 6. aprīļa spriedumu *Flip* un *Verdegem*⁶², kas tika pasludināts saistībā ar Savienības tiesisko regulējumu par klasisko cūku mēri, Savienības likumdevējs, piemērojot šīs slimības apkarošanas pasākumus, ir vēlējis reglamentēt finanšu aspektus, kas saistīti ar to, ka attiecīgo dzīvnieku īpašnieki īsteno šos pasākumus, un it īpaši uzlikt pienākumu veikt pasākumus saistībā ar kompensācijas izmaksāšanu īpašniekiem⁶³. Ja Savienības tiesībās nav noteikumu par šo jautājumu, kompensācijas izmaksāšana īpašniekiem, kuru cūkas tika nokautas pēc valsts iestāžu rīkojuma, izpildot minētās slimības apkarošanas pasākumus, ir katras dalībvalsts kompetencē⁶⁴.

129. Tiesa ir apstiprinājusi savu judikatūru 2003. gada 10. jūlija spriedumā *Booker Aquaculture* un *Hydro Seafood*⁶⁵, kas pasludināts saistībā ar Savienības tiesisko regulējumu, ar ko nosaka minimālos pasākumus dažu zivju slimību apkarošanai. Norādījusi, ka Savienības likumdevējs plašās novērtējuma brīvības, kas tam piešķirta lauksaimniecības politikas jomā, kontekstā var uzskatīt, ka saimniecību īpašniekiem, kuru dzīvniekus iznīcina un nogalina, ir piemērojama pilna vai daļēja kompensācija, tā ir secinājusi, ka no šī konstatējuma nevarēja secināt, ka Savienības tiesībās būtu vispārējs princips, kas noteiktu kompensācijas piešķiršanu visos apstākļos⁶⁶.

130. Tiesa šo judikatūru atkārtoti izmantoja savā 2014. gada 22. maija spriedumā *Ērsekcsanádi Mezőgazdasági*⁶⁷, kas attiecās uz Savienības tiesisko regulējumu, ar ko nosaka putnu gripas kontroles pasākumus, precizējot, ka tas bija piemērojams arī lietā, kurā tika pasludināts šis spriedums, “īpaši ņemot vērā faktu, ka [...] valsts pasākumi nav tik smagi kā iznīcināšanas un nogalināšanas pasākumi apvienotajās lietās *Booker Aquaculture* un *Hydro Seafood* [⁶⁸], kurās pieņemts iepriekš minētais [2003. gada 10. jūlija] spriedums”⁶⁹.

131. Tomēr no 1995. gada 6. aprīļa sprieduma *Flip* un *Verdegem* (C-315/93, EU:C:1995:102), kā arī 2003. gada 10. jūlija sprieduma *Booker Aquaculture* un *Hydro Seafood* (C-20/00 un C-64/00, EU:C:2003:397) pasludināšanas tiesiskā vide ir būtiski mainījusies.

132. Kopš Lisabonas līguma stāšanās spēkā saistībā ar pamattiesībām ir jāpiemēro Harta, kurā nostiprinātas tiesības uz īpašumu, kā arī tiesības uz taisnīgu kompensāciju šī īpašuma atņemšanas gadījumā. Saskaņā ar tās 17. panta 1. punktu “nevienam nedrīkst atņemt īpašumu, ja vien tas nav jādara sabiedrības interesēs, kā arī gadījumos un apstākļos, kuri ir paredzēti tiesību aktos, ar noteikumu, ka par zaudējumiem laikus izmaksā taisnīgu kompensāciju. Īpašuma izmantošanu var noteikt ar tiesību aktiem, ciktāl tas nepieciešams vispārējās interesēs”.

62 — C-315/93, EU:C:1995:102.

63 — 25. punkts.

64 — 30. punkts.

65 — C-20/00 un C-64/00, EU:C:2003:397.

66 — 85. punkts.

67 — C-56/13, EU:C:2014:352.

68 — C-20/00 un C-64/00, EU:C:2003:397.

69 — Spriedums, 2014. gada 22. maijs, *Ērsekcsanádi Mezőgazdasági* (C-56/13, EU:C:2014:352, 49. punkts).

133. Ņemot vērā paskaidrojumus par Hartas 17. pantu⁷⁰, kas saskaņā LES 6. panta 1. punkta trešo daļu un šīs hartas 52. panta 7. punktu ir jāņem vērā, lai to interpretētu, šis 17. pants atbilst 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 1. Papildprotokola 1. pantam.

134. Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas pastāvīgo judikatūru Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 1. Papildprotokola 1. pantā ir iekļautas trīs “dažādas” normas, taču tās “savstarpēji papildina viena otru”. Pirmajā normā, kas paredzēta pirmā teikuma pirmajā daļā, ir noteikts īpašuma respektēšanas princips, kuram piemīt vispārējs raksturs, kamēr divas pārējās normas attiecas uz īpašiem tiesību uz īpašumu aizskāruma gadījumiem. Otrā norma, kas minēta tās pašas daļas otrajā teikumā, attiecas uz īpašuma atņemšanu, ievērojot konkrētus nosacījumus. Visbeidzot trešajā normā, kas paredzēta otrajā daļā, līgumslēdzējam valstīm ir atzītas pilnvaras izdot likumus, kurus tās uzskata par vajadzīgiem, lai reglamentētu īpašumu izmantošanu⁷¹.

135. Katrā ziņā Eiropas Cilvēktiesību tiesa prasa ievērot samērīguma prasību, kura precizēta “taisnīga līdzsvara” principā, kas ir jāpārvalda, ņemot vērā vispārīgo interešu prasības un tiesību uz īpašumu aizsardzības prasības⁷².

136. Ja tiek pieņemts pasākums, ar kuru personai tiek atņemts īpašums, taisnīgs līdzsvars noteikti nozīmē “saprātīgā” līmenī noteiktas kompensācijas izmaksāšanu, izņemot “izņēmuma apstākļus”. Situācijās, kas izriet no regulējuma par īpašuma izmantošanu, vai situācijās, kuras nevar klasificēt konkrētā kategorijā, rūpes nodrošināt “taisnīgu līdzsvaru” starp vispārējo interešu prasībām un indivīda pamattiesību ievērošanas prasībām tiek atrisinātas atšķirīgi, jo kompensācija īpašniekam ir tikai viens no aspektiem, kas ir jāņem vērā, vispārēji izvērtējot “taisnīgu līdzsvaru” starp attiecīgajām interesēm. “Taisnīgs līdzsvars” ir izjaukts, kad personai tiek radīti “īpaši un pārmērīgi”⁷³, nesamērīgi izdevumi salīdzinājumā ar sabiedrisko interešu mērķi, neizmaksājot atbilstošu kompensāciju.

137. Bez nepieciešamības pārbaudīt, vai augu neatkarīgi no to veselības stāvokļa, kas atrodas 100 metru rādiusā ap inficētajiem augiem, izskaušana izraisa īpašuma atņemšanu, ciktāl tā ir pielīdzināma faktiskas atsavināšanas pasākumam, ir jākonstatē, ka šis pasākums acīmredzami ir iejaukšanās prasītāju pamatlīnētā tiesībās uz īpašumu. Ņemot vērā it īpaši kaitējošas sekas, kas ar minēto pasākumu ir radītas attiecīgiem īpašniekiem, taisnīgs līdzsvars starp vispārējo interešu prasībām un tiesību uz īpašumu aizsardzības prasībām var tikt nodrošināts tikai tad, ja attiecīgais zemes gabala īpašnieks var saņemt kompensāciju. No Hartas 17. panta izriet, ka, lai nodrošinātu taisnīgu līdzsvaru starp attiecīgajām interesēm, nocirsto koku īpašniekiem ir tiesības saņemt saprātīgu kompensāciju, ņemot vērā šī īpašuma vērtību.

138. Tiesības uz zaudējumu atlīdzību tieši izriet no Hartas 17. panta, tāpēc to, ka tās nav minētas Direktīvā 2000/29 un Īstenošanas lēmumā 2015/789, nevar interpretēt tādējādi, kā šīs tiesības ir izslēgtas. Tādējādi prasītāji pamatlīnētā nevar pārnest Savienības likumdevējam piemērotības un samērīguma principa neievērošanu tāpēc, ka tas nav paredzējis zaudējumu atlīdzības sistēmu.

70 — Skat. Paskaidrojumus attiecībā uz Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.).

71 — ECT 1982. gada 23. septembra spriedums *Lönroth* pret Zviedriju, CE:ECHR:1982:0923JUD000715175, 61. punkts.

72 — ECT 1982. gada 23. septembra spriedums *Lönroth* pret Zviedriju, CE:ECHR:1982:0923JUD000715175, 69. punkts.

73 — ECT 1982. gada 23. septembra spriedums *Lönroth* pret Zviedriju, CE:ECHR:1982:0923JUD000715175, 73. punkts.

139. Saskaņā ar Pamattiesību hartas 51. panta 1. punktu tās noteikumi piemērojami dalībvalstīm gadījumā, ja tās īsteno ES tiesību aktus. Taču ir jānorāda, ka dalībvalstis īsteno Savienības tiesības minētās tiesību normas izpratnē, kad tās nosaka izskaušanas vai [kaitīgu organismu] izplatīšanās novēršanas pasākumus, piemērojot Īstenošanas lēmumu 2015/789, kas ticis pieņemts, piemērojot Direktīvu 2000/29⁷⁴. Tāpēc, piemērojot Hartas 17. pantu, tām ir pienākums ieviest sistēmu, saskaņā ar kuru attiecīgo zemes gabalu īpašniekiem tiek izmaksāta saprātīga zaudējumu atlīdzība, ņemot vērā iznīcināto augu vērtību.

140. Turklāt ir jākonstatē, ka dalībvalstīs paredzētās zaudējumu atlīdzināšanas sistēmai saistībā ar tiesību uz īpašumu aizskārumu vispārējo interešu labā, kā norāda Komisija, varētu tikt piešķirts Savienības līdzfinansējums saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 652/2014⁷⁵.

141. No visiem iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka, izskatot uzdoto jautājumu, netika konstatēts neviens elements, kas ietekmētu Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta spēkā esamību.

IV – Secinājumi

142. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Tribunale amministrativo regionale per il Lazio* (Lacio reģionālā Administratīvā tiesa, Itālija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Komisijas 2015. gada 18. maija Īstenošanas lēmuma (ES) 2015/789 par pasākumiem, kas veicami, lai novērstu *Xylella fastidiosa* (*Wells et al.*) ievēšanu un izplatīšanos Savienībā, 6. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tā 2. punktā paredzētais augu aizvākšanas pasākums ir jāpiemēro attiecīgajai dalībvalstij tikai pēc tam, kad tā ir veikusi tās 4. punktā paredzētās fitosanitārās apstrādes.

Izskatot uzdotos jautājumus, netika atklāts neviens elements, kas ietekmētu Īstenošanas lēmuma 2015/789 6. panta spēkā esamību.

74 — Šajā jautājumā es nepiekrītu 2014. gada 22. maija sprieduma *Ērsekcsanádi Mezőgazdasági* (C-56/13, EU:C:2014:352) 55. punktā rastajam risinājumam.

75 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Regula, ar ko paredz noteikumus tādu izdevumu pārvaldībai, kuri attiecas uz pārtikas apriti, dzīvnieku veselību un dzīvnieku labturību, augu veselību un augu reprodaktīvo materiālu, un ar ko groza Padomes Direktīvas 98/56/EK, 2000/29/EK un 2008/90/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 178/2002, (EK) Nr. 882/2004 un (EK) Nr. 396/2005, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/128/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1107/2009 un atceļ Padomes Lēmumus 66/399/EEK, 76/894/EEK un 2009/470/EK (OV 2014, L 189, 1. lpp.).